

MUZEJSKA UČNA URA KOT OBLIKA PEDAGOŠKE DEJAVNOSTI V MUZEJU

Kustosi pedagogi v slovenskih muzejih in galerijah si kljub znanemu dejstvu, da nas je v primerjavi s šolajočo se mladino nesorazmerno malo,¹ vztrajno prizadevamo za sodelovanje v vzgojno-izobraževalnem procesu osnovnih in srednjih šol. Zato ni naključje, da v pedagoški literaturi že lahko zasledimo odzive učiteljev pa tudi strokovnjakov s področja metodike pouka na naše delo v muzejih in galerijah. In prav članek v eni izmed pedagoških revij² me je spodbudil k pisanju pričujočega prispevka, v katerem bi rada spregovorila o muzejski učni uri kot o eni izmed možnih oblik pedagoškega dela v muzeju.

Muzejsko učno uro kot inštrument, ki je na voljo muzejskemu pedagogu za doseganje vzgojnoizobraževalnih smotrov, bom skušala opredeliti kot projektno delo, ki terja od muzejskega pedagoga načrtovanje, jasno zastavljene cilje in nenazadnje izvedbo. Da je muzejsko učno uro upravičeno uvrstiti med oblike muzejskega pedagoškega dela, bom interpretirala z že znanimi primeri tovrstne aktivnosti, tudi tiste, ki poteka v Loškem muzeju v Škofji Loki. Pri tem bom muzejsko učno uro razčlenila tudi z vidika izbranih učnih metod in z vidika socialnih učnih oblik.

Čeprav je muzejska pedagogika stara toliko kot muzeji in je vzgojnoizobraževalno delo v našem muzeju potekalo od ustanovitve leta 1939,³ predstavlja pedagoška dejavnost glede na to, da je delež otrok in mladine med približno dvajset tisoč obiskovalci, ki nas obiščejo vsako leto, okrog 70-odstoten,⁴ določen problem. Ta problem se je že pred leti zdel razrešljiv le v prilagajanju muzeja šolam, v navezovanju tesnejših stikov med

muzejem in šolami, iz katerega bi izhajala dogovorjenost, rednost in organiziranost na eni strani ter metodična in vsebinska primernost muzeja in muzejskih zbirk za sodelovanje v vzgojnoizobraževalnem procesu na drugi strani.⁵

Med oblikami muzejskega pedagoškega dela je pri nas dolgo časa prevladovala oblika klasičnega vodstva, ko so učenci ob razlagi kustosa pedagoga spoznavali muzejske eksponate. Konec 80-tih in v začetku 90-tih let pa so se v slovenskem prostoru pojavile prve muzejske in galerijske didaktične razstave, ki so jih spremljali delovni oziroma učni listi kot didaktični material.⁶ S pomočjo delovnih oziroma učnih listov so si učenci aktivneje ogledovali razstavljenе muzealije, učitelji in muzejski pedagogi pa so lahko preverili učenčevo razumevanje razstave in njegovo znanje o določenem kulturnem pojavu oziroma zgodovinskem obdobju.

Prav ti delovni oziroma učni listi, Narodna galerija v Ljubljani je izdala celo delovni zvezek,⁷ so kot sestavina muzejske ali galerijske učne ure predstavljali v tistem času na Slovenskem novost, ki jo je po omenjenih ustanovah prevzel tudi pedagoški oddelek Loškega muzeja. Zavedali smo se namreč, da bomo le z uvajanjem sprememb in novosti lahko uresničili svoj cilj, vzgajanje in izobraževanje s pomočjo kulturne dediščine v muzeju in to v obliki rednega in načrtnega sodelovanja s šolami.

Muzejsko učno uro kot kombinacijo klasičnega vodstva po muzeju in metode dela z delovnimi oziroma učnimi listi smo lahko pričeli načrtovati le tako, da smo predhodno poiskali stične točke med vsebino muzejskih zbirk in učnim

načrtom. Muzejske teme smo zaenkrat navezali na učnovzgojne programe, ki se obravnavajo pri spoznavanju narave in družbe, slovenskem jeziku s književnostjo in seveda zgodovini. Ko je bil izpolnjen ta pogoj, smo šele lahko pripravili didaktični tekstovni material, ki je prilagojen vsebini muzejskih zbirk in ki omogoča učencem aplikacijo znanja – delovne oziroma učne liste in z njimi realizirali muzejske učne ure.

Realizirali smo več muzejskih učnih ur, ki smo jih pripravili posebej za zgodovinsko, kulturnozgodovinsko in etnološko zbirko, za vsako tudi v dveh težavnostnih variantah, za razredno in predmetno stopnjo osnovne šole. Z njimi kot z različnimi projekti uresničujemo delne cilje, ki pa so hkrati kot podrejeni usmerjeni h glavnemu cilju, to je k poznavanju muzeja. Naj jih naštejemo:

– **Loško gospostvo. Gradovi. Mesto. Cehi**

– **Ivan Tavčar**

– **Stavbarstvo. Črna kuhinja. Svetila**

– **Poljedelstvo. Živinoreja. Prehrana.**

Promet

– **Oblačilna kultura na Škofjeloškem**

Muzejski pedagog v Loškem muzeju izvaja muzejsko učno uro za tako število učencev, kot je običajno v enem oddelku določenega razreda, to je 25–30 učencev. Torej prevladuje v muzeju frontalna učna oblika, v katero pa reševanje delovnih oziroma učnih listov vnaša elemente individualnega dela. Učenci pri reševanju zastavljenih nalog radi sodelujejo, zato je v muzejski učni uri prisotna tudi skupinska učna oblika. Če povzamemo, v muzejski učni uri se vse tri učne oblike – frontalna, skupinska in individualna – med seboj prepletajo.

Mlade obiskovalce muzeja seznanjamo z vsebino muzejskih zbirk z raznovrstnimi metodami, ki smo jih izbrali, da bi bilo naše pedagoško delo kar najbolj učinkovito in bi ustrezalo različnim zaznavnim sposobnostim otrok: vizualni, akustični in motorični. Poleg verbalne metode lahko omenimo še razgo-

vorno metodo, nadalje metodo demonstracije, ki je sestavni element vsake šolske ekskurzije in ki tudi v muzeju pripomore k nazornosti pouka. Ker učenci zato, da utrjujejo nova spoznanja, v muzeju tudi rišejo, je prisotna metoda grafičnih izdelkov. Prav tako je prisotna metoda programiranega pouka, saj so muzejske teme razčlenjene na osnovne pojme, učencem pa je s podnapisi in spremnimi besedili v zbirkah dana možnost povratne informacije. Delovni oziroma učni listi, ki so bistvena sestavina muzejske učne ure, pa že sami po sebi predstavljajo metodo teksta.

Upam, da mi je v pričujočem prispevku uspelo predstaviti muzejsko učno uro kot posebno obliko muzejske pedagoške aktivnosti, ki jo kot projekt načrtuje in izvaja muzejski pedagog, seveda v sodelovanju z učiteljem in v skladu z učnim načrtom. Učitelj je z nasveti in idejami muzejskemu pedagogu dobrodošel sodelavec, vendar muzejske pedagoške programe načrtuje in z njimi seznanja šole kustos pedagog.

O p o m b e

¹ Po zadnjih podatkih je v slovenskih muzejih in galerijah zaposlenih 20 kustosov pedagogov. Prim.: Majda Grah-Fridl: *Kdo opravlja pedagoško delo v muzejih in galerijah: vsi in nihče*, Zborovanje društva slovenskih muzealcev Dobrna 1993, Ljubljana 1993, str. 95–110.

² Tomaž Weber: Načrtovano (projekt)no in celostno (integrirano) delo pri pouku zgodovine v razredu ali na terenu (muzeju, galeriji in arhivu), *Zgodovina v šoli*, 3/1994, št. 1, str. 30–42.

³ Prim.: Janez Eržen: Obiski v Loškem muzeju in vodniška služba, *Loški razgledi* 19/1973, str. 430–432.

⁴ Prim.: Mira Kalan: Vzgojnoizobraževalno delo v Loškem muzeju, *Loški razgledi* 36/1989, str. 203–205.

⁵ Prim.: *Naravna in kulturna dediščina ter njeno varovanje: analiza*, Ljubljana 1986, str. 162–164.

⁶ Prim.: *Pripoved o prazgodovinski hiši*, razstava Narodnega muzeja iz Ljubljane avtorice Eve Kocuvan, 1990 in *Nevidne strani vidne umetnosti*, razstava Narodne galerije iz Ljubljane avtorice Lidije Tavčar, 1991. Obe razstavi

sta gostovali tudi v Loškem muzeju.

⁷ Lidija Tavčar: *Odkrivajmo, raziskujmo*, Ljubljana 1989.

Mira Kalan